

C14

DE STANDAARD
ZATERDAG 22, ZONDAG 23 JULI 2017

Kyoko Scholiers bij haar telefooncel in het MAS in Antwerpen: verbinding maken met andere mensen wordt steeds moeilijker. © Wim Harpenaars

De telefooncel van Kyoko Scholiers: spreekbuis van levensverhalen

'Er is veel onzichtbaar verdriet'

Op de achtste verdieping van het MAS in Antwerpen staan vier telefoonhokjes. Gool er een muntje in, draai een nummer dat op de wand gekrast staat en luister naar het verhaal van iemand die je normaal nooit zou ontmoeten.

FILIP TIENS

Kamiel, een ex-dakloos, heeft net het Antwerpse stadspark ingeruild voor een tot woonstudio omgebouwde garage. Voor het eerst sinds lang heeft hij weer contact met zijn drie dochters. Met de jonge Laurens gaat het minder goed. Hij verhuist van de ene psychiatrische instelling naar de andere en 'gamet om de realiteit niet te moeten zien'. Dan is er nog Yamila, die net uit de getuigen van Jehova is gestapt omdat haar echtgenoot haar mishandelde. Het gevolg: ze moet alle familiebanden doorknippen en staat opnieuw helemaal alleen op de wereld.

Het zijn verhalen als deze die theatermaakster Kyoko Scholiers een jaar lang sprokkelde voor haar installatie *Misconnected*. Ieder seizoen belde ze een wurtje

met zestig mensen uit de marge van onze maatschappij. De jongste was vier, de oudste in de negentig. Scholiers liet telkens een telefoonhokje reizen naar het huis of de instelling waar de persoon woont. Zelf zat ze ondertussen in haar opnamestudio in CC Berchem.

Al die gesprekken leverden 240 uur aan materiaal op, waaruit ze per persoon een montage van vijf minuten punde. 'A hell of a job', zegt Scholiers lachend. 'Er zijn zoveel mooie, ongehoorde verhalen. Er is een grote groep mensen die de boel van onze samenleving gemist hebben. Soms omdat ze er zelf voor kiezen, zoals kluizenaars, kloosterlingen of sekteleiden. Maar de meesten zijn toch in dat isolement gesukkeld door de

moelijke omstandigheden waarin ze opgroeiden of door iets ergs dat ze meemaakten. Hun verhalen wilde ik aan een publiek laten horen.'

Biechtstoel

Om al die mensen te vinden, stapte Scholiers onder meer naar het CAW en de gevangenis. 'Bijna iedereen die ik aansprak, wilde meteen meedoen. Ook al zocht ik eerst slechts twintig bellers, toch heb ik niemand geweigerd. Ik wil niet de zoveelste persoon zijn die hen afwijst.'

'Onderweg ben ik veel eenzaamheid en onzichtbaar verdriet tegengekomen. In een woonzorgcentrum vroeg ik eens wie er nooit bezoek kreeg. Er gingen erg veel vingers de lucht in. Ook al hadden

'Bellers leggen soms hun hele hart open, ze voelen zich veilig in zo'n hokje'

veel onder hen nog kinderen. Dat vond ik best schokkend.'

Therapeut, hartsvriendin, postoor... Scholiers was het allemaal tegelijk. 'Zo'n telefoonhokje lijkt wel een biechtstoel. Ik heb vaak gehoord: "het is de eerste keer dat ik dit verhaal aan iemand heb verteld". Bellers leggen soms hun hele hart open, ze voelen zich veilig in zo'n hokje. Aan de telefoon worden ze tenminste niet de hele tijd bekeken en gescaand.'

Scholiers heeft lang getwijfeld over haar functie. 'Ik ben geen psycholoog, die bellers zijn voor mij geen patiënten. Toch voelde ik de hele tijd de drang om hen te helpen in ruil voor hun verhaal. Mijn man Tom is therapeut. Soms komt hij na een lange werkdag beneden in de woonkamer en pakt hij me eens stevig vast. Nu begrijp ik beter waarom. Na zo'n dagje telefoneren kwam ik geregeld ook helemaal van mijn melk weer thuis.'

Waren we vroeger dan meer *connected*? 'Goh, dat durf ik niet te zeggen, ik ben nog maar 36. Maar als ik met mijn familie in ons huis in de Ardennen zit, dan zie ik iedereen wel de hele tijd op zijn telefoonscherm kijken. Alles is er tegenwoordig op gericht om *connected* te zijn, maar ik heb het gevoel dat het moeilijker dan ooit is om echt verbinding te maken.'

Misconnected. Tot 30/7 in het MAS tijdens de Zomer van Antwerpen. www.kyokoscholiers.be

Theater Op een scoutsveld in Deurne, in de Far East van Antwerpen, zijn de Forman Brothers neergestreken met hun saloon. Daarin spelen ze *Deadtown*, een western noir die vooral visueel verbluft.

FC De Kampioenen in het wilde Westen

Een halfuur lang brengen de Tsjechische theaterbroers Forman ons totaal in de war. Gaan ze echt zo'n kitscherige variété-show oproeren, met foute liërdansen op rolschaatsen en cowboy acts met geweren, ballonnen en gewillige assistentes? Na een poosje onderbreekt de ceremoniemeester gelukkig deze slechte slapstick. 'If you think this was magic, forget it!' Def. Vanaf dan kan de échte magie beginnen. *Deadtown* blijkt een prachtige ode aan het tijdperk van de stille film. Schaamteloos nostal-

Deadtown.
Forman Brothers

★★★★☆
Tot 6 augustus op de Zomer van Antwerpen.

gisch en lekker tongue in cheek zoals *The artist*, maar dan wel live gespeeld door vijftien acteurs en gestueerd in het wilde Westen.

Vooral de interactie tussen spelers en filmbeelden is zeer geslaagd. Achter een voordoek, waar steeds septa korrels op geprojecteerd worden, en voor mobiele projectieschermen met daarop desolate landschappen vol cactussen, rennen de cowboys en cowgirls hitsig rond. Dat doen ze tegen een tempo van hondertwintig procent, net zoals een oude filmpellucule die te snel wordt afgespeeld. Heerlijk!

Retro filmeffecten krijgen hier een spannende theatrale vertaling. Denk aan splitscreens, het running in place-effect terwijl de achtergrond voorbijglijdt en boventitels in de stijl van de vroegere pancartes. *Deadtown* is een strelling voor het oog.

Waarover het allemaal juist gaat, is door het helse tempo en de vele misverstanden moeilijk te volgen. Soms lijkt het wel *FC De Kampioenen* in de Far West, compleet met apothoese in de kroeg. Sowieso is het vooral smullen van de sfeer, met ook een balorkestje dat

op de tweede verdieping van het bliksemsnel veranderende decor country en bluegrass speelt.

Als de Forman Brothers het belachelijke (want totaal overbodige) eerste halfuur wegnippen, hun western noir vervolgens iets minder snel aframmelen en er meer emotionele diepgang aan geven, dan zou *Deadtown* een weergaloes project kunnen zijn. Nu blijft het toch vooral een technisch huarenstuk en een esthetische parel. Maar alleen al daarom is het een trip naar hun saloon waard.

FILIP TIENS

Lieven Scheire = wetenschap x comedy²

Hoe verpak je de relativiteitstheorie van Einstein in een humoristische voorstelling? Lieven Scheire deed het eerst in het Engels en introduceert zijn *science comedy* nu ook in het Nederlands. 'Wat een zot universum!' KAREL MICHIELS

In de wonderlijke wereld van Lieven Scheire maken nerds bejante cartoons (xkod.com) en muziekclips ('Bohemian Rhapsody' getransformeerd tot ode aan de wetenschap). Even boeiend en grappig is zijn analyse van de verhoudingen tussen de verschillende wetenschappers, met aan de top de heilige wiskundigen. Waarom is een ruimteeris het ideale valentijngeschenk? En wist u dat zowel het wereldwijde web als het aanraak-scherm uitgevonden zijn in het walfhalla van de nerds, de CERN in Genève? Scheire vertelt het er allemaal bij terwijl hij de relativiteitstheorie uitlegt.

Hij heeft zijn studie natuurkunde nooit afgemaakt. De schuld van Nevenefecten. Maar wetenschap is Lieven Scheire altijd blijven boeien. Hij kon zijn passie eerder al een paar keer uitleven op tv, met rubriekjes in *De laatste show* en *Café Canvas*, *De schaar van Scheire*, *Scheire en de schepping*, *Superbrein* (Ketnet) en *Rare Joogens* (NPO3). Nu brengt hij zijn 'wetenschapscomedy' ook naar de theaters.

'Ik heb deze voorstelling heel vaak in het Nederlands gedaan als lezing, meestal in het universitaire en wetenschappelijke circuit, om de boel wat op te vrolijken. Maar toen kwam ik in Engeland en daar bleek *science comedy* een bestaande discipline te zijn. Ik heb die voorstelling in Engeland een zestigtal keer gespeeld. In het begin wrong de vertaling nog wat maar geleidelijk viel het geheel in zijn plooi.'

Lef

En toen kwam de Vlaamse comedypromotor Tom Bertels kijken. Of Lieven zijn voorstelling ook in het Nederlands zou kunnen brengen, op de Gentse Feesten bijvoorbeeld. 'De lezing is intussen een echte theater-show geworden, wat ook bleek toen we de tekst opnieuw vertaalden naar het Nederlands. Sommige fragmenten klonken beter in het Engels, die moesten we volledig herwerken.'

Het resultaat is een sobere maar grappige en boeiende conference over het boegbeeld van de natuurkunde: de relativiteitstheorie van Einstein. Scheire neemt zijn publiek mee in een paar uitdagende gedachte-experimenten en werpt een helder licht op essentiële wiskundige formules. Hij doet dat niet schools of beleerd maar met het lef en de brutaliteit van een ervaren comedian. De relativiteitstheorie bewijst volgens hem zelfs waarom hardrijders kleine piemels hebben.

De vier uitverkochte shows in Gent waren meteen ook de laatste.

'Ik ben al aan het try-outen voor een nieuwe show, dit keer over het DNA. De ontwikkelingen in dat vakgebied gaan ontzettend snel en we zullen de gevolgen daarvan heel binnenkort aan den lijve ondervinden. Ik mik nu echt op de theaters, niet zoner op het lezingencircuit. Het wordt een show voor wat ik het *Laatste show*-publiek noem: mensen die graag geïnformeerd worden maar liefst op een entertainende manier. De *Laatste show*-kijker won geen VTM-kijker zijn maar was ook geen Canvas-kijker. Voor deze theatershow is dat mijn doelpubliek.'

Chriet

Of we Lieven Scheire dan ook minder op tv zullen zien? 'Ik weet het nog niet. Het zal ervan afhangen wat ik mag doen. Als ik boeiende wetenschaps televisie kan maken, sta ik op de eerste rij. Ik ben naar een opname geweest van *De Wereld Draait Door* Universiteit. Met die middelen wordt te maken voor wetenschappers echt een speeltuin. Wetenschaps televisie wordt in Nederland veel hoger aangeslagen dan hier. Bij ons moet je kiezen tussen inhoudelijke 'serieuze' programma's die niets mogen kosten, en entertainment waar wel geld voor is maar dat nog amper voeling heeft met het onderwerp.'

'De relativiteits- theorie bewijst zelfs waarom hardrijders kleine piemels hebben'

Toen Scheire enkele jaren geleden overstapte naar de VRT, verscheen in deze krant een foto van hem waarop we het hoofd van Chriet Titulaer op zijn sweater hadden gefototoept. 'Iemand vroeg mij of het dat was wat wilde doen, een soet Wondere wereld. Toen pas ben ik gaan kijken naar die opnames uit de jaren 80. Vergeleken met andere tv uit die tijd zat er echt vaart in het programma van Chriet Titulaer. Hij switchte voortdurend van het ene naar het andere onderwerp, van uitvinding naar experiment. Het is geen toeval dat Titulaer tot aan zijn dood in april van dit jaar is blijven twitteren. Ook een paar keer met mij, wat toch een bijzondere ervaring was. Zalige man.'

Dus stiekem wil hij de Vlaamse Chriet Titulaer worden? 'Niet stiekem. Ik zou het een eretitel vinden.'

Gezien in de Vooruit in Gent.

